

Sygn. akt III Ca 1149/20

POSTANOWIENIE

Dnia 18 maja 2021r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący-Sędzia Sądu Okręgowego Barbara Konińska

Sędziowie Sądu Okręgowego: Arkadia Wyraz-Wieczorek

Magdalena Hupa-Dębska

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2021r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym sprawy

z wniosku Gminy G.

o stwierdzenie nabycia spadku po J. M.

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od punktu drugiego postanowienia Sądu Rejonowego w G.

z dnia 21 maja 2020r., sygn. akt I Ns 247/20

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w G. pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

SSO Magdalena Hupa-Dębska SSO Barbara Konińska SSO Arkadia Wyraz-Wieczorek

Sygn. akt III Ca 1149/20

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie Gmina G. złożyła apelację od punktu drugiego postanowienia Sądu Rejonowego w G. z dnia 21 maja 2020r., sygn. akt I Ns 247/20, którym Sąd ten oddalił wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po J. M. uznając, iż wnioskodawczynie nie ma interesu prawnego w żądaniu stwierdzenia nabycia spadku po J. M. w rozumieniu art. 1025 k.c. ponieważ w skład spadku po niej nie wchodzi żadna nieruchomość położona w G., spadkodawczynie nie był użytkownikiem wieczystym żadnej nieruchomości, lokal w którym zamieszkiwała był lokalem komunalnym wchodzącym w skład gminnego zasobu mieszkaniowego, które to prawo nie jest dziedziczne, a z dokumentów nie wynika, by spadkodawczynie była dłużnikiem Gminy G..

Wnioskodawczynie zarzuciła naruszenie prawa materialnego tj. art. 1025 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że wnioskodawca zobowiązany jest do wykazania interesu prawnego, podczas gdy z brzmienia przepisu wynika, że z wnioskiem

o stwierdzenie nabycia spadku wystąpić może każdy kto ma w tym interes a nie jedynie interes prawny, a samo twierdzenie wnioskodawczynie, że jest spadkobiercą powinno wystarczać do przyznania jej legitymacji do złożenia wniosku. Zarzuciła też naruszenie art. 670 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i niepodjęcie przez Sąd I instancji działań

z urzędu w celu ustalenia kręgu spadkobierców ustawowych po J. M.. Podnosząc powyższe zarzuty wnioskodawczynie wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia

i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, ewentualnie o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez orzeczenie, że spadek po J. M. nabyła na podstawie ustawy z dobrodziejstwem inwentarza Gmina G..

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni musiała odnieść skutek, zasadnie bowiem skarżąca podnosi, iż Sąd Rejonowy dokonał błędnej wykładni art. 1025 § 1 k.c.

Zgodnie z treścią art. 1025 § 1 k.c., Sąd na wniosek osoby mającej w tym interes stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę. Jak wskazuje na to wykładnia językowa tego przepisu, to inna osoba niż spadkobierca musi mieć interes w stwierdzeniu nabycia spadku przez spadkobiercę. Ustawodawca założył bowiem, iż takowy interes w stwierdzeniu nabycia spadku zawsze ma spadkobierca (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1983r., III CRN 218/82, OSNCP 1983, nr 8, poz. 124, Postanowienie SN z 11.01.2002 r., IV CKN 560/00; P. Zdanikowski [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom VI. Spadki (art. 922-1087), red. M. Frasz, M. Habdas, Warszawa 2019, art. 1025; E. Skowrońska-Bocian, J. Wierciński [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom VI. Spadki, wyd. II, red. J. Gudowski, Warszawa 2017, art. 1025). Na spadkobiercę zgodnie z treścią art. 922 § 1 k.c. przechodzą z chwilą śmierci spadkodawcy prawa i obowiązki majątkowe zmarłego, za wyjątkiem praw i obowiązków zmarłego ściśle związanych z jego osobą, jak również praw, które z chwilą jego śmierci przechodzą na oznaczone osoby niezależnie od tego czy są spadkobiercami (art. 922 § 2 k.c.). Z uzyskaniem stwierdzenia nabycia spadku wiążą się zaś doniosłe skutki prawne wynikające z ustawy między innymi przewidziane art. 1025 § 2 k.c., art. 1027 k.c. i art. 1028 k.c.

Zatem interes prawny spadkobiercy w uzyskaniu stwierdzenia nabycia spadku wynika wprost z przepisów ustawy i nie musi być uzasadniany wymienieniem poszczególnych praw lub obowiązków majątkowych spadkodawcy podlegających dziedziczeniu, jak zakłada to Sąd I instancji, zwłaszcza iż skład spadku może nie być spadkobiercy przed uzyskaniem stwierdzenia nabycia spadku znany. W wielu zresztą przypadkach dopiero uzyskanie stwierdzenia nabycia spadku pozwala spadkobiercy na ustalenie składu spadku, w tym np. na ustalenie czy spadkodawca posiadał środki zgromadzone na rachunkach bankowych (art. 104 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe). W efekcie nie jest dopuszczalne oddalenie wniosku o stwierdzenie nabycia spadku w oparciu o ustalenie, iż spadkodawca nie posiadał żadnych praw lub obowiązków majątkowych podlegających dziedziczeniu, które zresztą trudne byłoby do poczynienia bez przeprowadzenia postępowania dowodowego. Takowe badanie wyklucza przy tym ustawa. Kodeks postępowania cywilnego określa bowiem kognicję Sądu w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku do badania kto jest spadkobiercą i na jakiej podstawie dziedziczy (art. 670 § 1 k.p.c.), czy w skład spadku wchodzi przedsiębiorstwo objęte zarządem sukcesyjnym (art. 670 § 2 k.p.c.), a w przypadku spadków otwartych przed dniem 14 lutego 2001r. także czy w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne (art. 1058 i nast. k.c.). Stąd też wyłączone jest badanie w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, czy spadkodawca posiadał, bądź nie posiadał inne prawa i obowiązki majątkowe podlegające dziedziczeniu poza wymienionymi wprost w ustawie. Spadek może bowiem obejmować nie tylko prawa o charakterze rzeczowym, jak prawo własności nieruchomości, prawo użytkowania wieczystego, lecz także ruchomości, środki pieniężne na rachunkach bankowych, wierzytelności, liczne prawa i obowiązki wynikające ze stosunków zobowiązaniowych i wiele innych praw i obowiązków majątkowych podlegających dziedziczeniu.

Oddalenie wniosku o stwierdzenie nabycia spadku na posiedzeniu niejawnym możliwym byłoby wyłącznie przy ustaleniu w sposób oczywisty na podstawie treści wniosku, że wnioskodawczyni nie jest spadkobiercą lub nie będąc spadkobiercą nie uzasadnia swojej legitymacji w inny sposób. Dopiero wówczas sąd może oddalić wniosek na posiedzeniu niejawnym bez wzywania zainteresowanych do udziału w sprawie (art. 514 § 2 k.p.c.). Takowe jednak ustalenie nie zostało przez Sąd Rejonowy poczynione.

Jak wynika z treści wniosku i dołączonych do niego odpisów aktów stanu cywilnego spadkodawczyni J. M. zmarła 9 stycznia 2016r. ostatnio stale zamieszkała

w G., w chwili śmierci była panną i nie posiadała dzieci, zaś jej rodzice zmarli przed nią. Nie odnaleziono dotychczas danych jej rodzeństwa. Nie ustalono też, by spadkodawczyni pozostawiła testament. Jak wynika zaś z treści art. 935 zd.1 k.c. w braku małżonka spadkodawcy, jego krewnych i dzieci małżonka spadkodawcy, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy jako spadkobiercy ustawowemu. Sąd Rejonowy wydając zaskarżone postanowienie nie ustalił, by Gmina G. nie była w sposób oczywisty spadkobierczynią J. M. a zatem, by z treści wniosku wynikał oczywisty brak uprawnienia Gminy G. do spadku po J. M..

W efekcie oddalając wniosek na posiedzeniu niejawnym na podstawie przyjęcia, iż wnioskodawczyni nie ma interesu prawnego w stwierdzeniu nabycia spadku Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, której istotą jest ustalenie, kto dziedziczy po J. M.. Stąd też Sąd Okręgowy uchylił zaskarżone postanowienie orzekając na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. pozostawiając Sądowi I instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c. Wobec uchylenia postanowienia do ponownego rozpoznania zbędnym okazało się odnoszenie się do pozostałych zarzutów apelacji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji dokona ogłoszeń spadkowych i podejmie po ich dokonaniu ewentualnie inne niezbędne czynności w celu ustalenia, kto dziedziczy po spadkodawczyni a następnie stwierdzi nabycie spadku stosownie do tych ustaleń i orzeknie o kosztach postępowania stosownie do jego wyników.

SSO Magdalena Hupa-Dębska SSO Barbara Konińska SSO Arkadia Wyraz-Wieczorek